

С т а н о в и щ е

за гл. ас. д-р Атанас Росенов Атанасов

във връзка с

конкурса за доцент по 2.1 филология (синтаксис и компютърна лингвистика),
обявен в Държавен вестник, бр. 64/16.08.2016 г., стр. 53

от проф. д-р Петя Начева Осенова, Катедра по български език, СУ “Св. Кл. Охридски”

Гл. ас. д-р Атанас Атанасов е роден на 27 май 1976 г. През 2000 г. става магистър по специалността „Българска филология” във Факултета по славянски филологии, СУ „Св. Кл. Охридски”. В същата институция през 2006 г. кандидатът получава докторска степен в научна специалност 05.04.17 „Български език”. Дисертацията му е в областта на синтаксиса и е на тема “Безличните предикати в СБЕ (аргументна структура и компютърен модел на описание)”. Познавам д-р Атанасов и работата му от началото на неговата докторантура. Той винаги подхожда към научните си задачи и към преподавателската си дейност сериозно и професионално. Умее да работи в екип и да постига добри резултати в дейността си. От 2003 г. до 2006 г. д-р Атанасов работи като хоноруван асистент по синтаксис, а от 2006 г. е редовен асистент по синтаксис. В периода 2007–2009 г. той е бил и сътрудник към Секцията по компютърна лингвистика към Института за български език, БАН, а от 2009 г. работи и като имплементатор на електронни речници към фирмата MobiSystems. Тези последни дейности имат отношение предимно към компютърната лингвистика.

Д-р Атанасов води основни бакалавърски курсове по синтаксис, морфология и синтаксис, езикова култура, както и специализирани курсове в магистратурата по компютърна лингвистика към ФСлФ. Тези курсове са в областта на езиковите ресурси (сред които и електронните речници) и на маркиращите езици (основно XML). Кандидатът има участие в редица научни проекти в областта на лингвистиката и компютърната лингвистика, много от които са с образователна насоченост.

Д-р Атанасов кандидатства за длъжността „доцент” с общо 13 публикации, от които 3 са в рубриката „Рецензии и обзори”, една е монография, една е студия в съавторство и останалите осем са статии, от които 2 в съавторство. Д-р Атанасов има 4 индексирания в българската виртуална библиотека COBISS.BG, една в CEEOL (от рубриката „Рецензии и обзори”). Представен е само списък с цитирания, забелязани от автора. От моя гледна точка списъкът с цитирания се представя по различен от предложения начин, а именно – първо се посочва цитираната статия, а под нея – всички публикации, които я цитират. Кандидатът има 17 цитирания, но с включени самоцитирания.

Основният труд, представен за хабилитация, е монографията „Предложни фрази в предикативна позиция (аргументна структура)”, публикувана електронно в *Littera et Lingua Series Dissertationes*, 2016. Трудът е ценен с това, че комбинира лингвистичните с компютърнолингвистичните аспекти. Лингвистичните се изразяват в анализ на предложни фрази в определена синтактична позиция, а компютърнолингвистичните – в

създаването на специална система за представяне на аргументната структура на изреченията с разглежданите предложни фрази. Д-р Атанасов представя интерпретацията на предикативните предлози в граматичен и семантичен план. Граматичният план включва синтактичен етикет и граматична роля, а семантичният включва семантични роли и семантични ограничения на аргументите при селекцията им. Несъмнено проблемът, който е обект на изследване, е важен и наистина не е разглеждан детайлно в българската лингвистична литература. Като положителни страни на монографията ще посоча следните: подробен анализ на аргументната структура на изреченията, в които се срещат съответните предлози; умение да се набелязват проблеми за бъдеща разработка; умение да се съчетаят лингвистичният анализ и имплементацията на средство за аотиране; много добре премислена и успешно имплементирана система с приятелски интерфейс и приятелска концепция към потребителя; балансирано представяне на съществуващите гледни точки; аргументираност, макар че според мен тя често да има нужда от по-разгърнати обяснения; създаване на ресурс за предикативната употреба на предлозите, в който се свързват (или се планира да се свържат) по подходящ начин съществуващи ресурси като WordNet и FrameNet; ценни обобщения, онагледени чрез схеми, за дистрибуцията на предикативните предлози в различни контексти; ясна методика за анализ на предлозите в предикативна употреба.

От критична гледна точка имам следните бележки. Липсва разгърнат обзор на подходите към предлозите в подобна позиция не само в българската, но в чуждестранната литература. Би било полезно да се разгледат мненията в различни езикови теории, като сред тях се ситуира и представеният в разработката подход. Така например в ресурсните граматика, изградени на основата на Опорната фразова граматика, предлозите се разделят на такива без семантика, т.е. тяхната семантика се 'поглъща' от предиката. Това са предлозите, въвеждащи комплемементи. Другата група е на предлози, които имат своя семантика. Те въвеждат адюнктите. Първите 'се скриват' на семантично равнище, а съществуват само на синтактично повърхнинно равнище. Вторите имат и автономно семантично изразяване. Това е подход, застъпен още от Функционалната генеративна граматика, разработена в Прага, както и от редица други депendentни теории. Изобщо липсва разгърнато сравнение с чуждестранни подходи и в други части на труда – напр. създадената система с кои други съществуващи системи извън България си прилича и с кои има разлики? Не всички публикации, изброени в библиографията, са цитирани вътре в самия текст. Някои от предложените критерии за разграничаване на предикативна от непредикативна употреба на предлозите са спорни. Това се отнася най-вече за субституцията с пълнозначен глагол. Напр. на стр. 9 е казано, че в изречението *Тя е на диета*, предикативното ядро *е* не може да се замени с пълнозначен глагол. Но срв. напр. *Тя спазва диета*. Или същото за замяната на спомагателния глагол с пълнозначен. Пак на стр. 9 е даден контрапримерът *Той е от Варна*. Но срв. *Той произхожда от Варна*.

Някои по-дребни бележки: за характеристиката на хипонимните отношения бих използвала термина транзитивни вместо преходни (стр. 14); бих махнала думата 'винаги' в следната констатация: *Например субектът в българското изречение винаги може да се изрази с NP или с CP* (стр. 25).

Имам и някои други въпроси: дали на предикативността на предлога не влияе и типът (и/или семантиката) на предикатива, а не само предикативното ядро или спомагателният глагол; в бележка под линия 4 се казва, че понятието 'фрейм' отдавна се е наложило в българската лингвистика. Бих искала да видя споменати публикации, които са

го наложили; защо като ограничение на аргумента се избират хипернимите, които са по-общи, а не по-конкретните (стр. 28).

Другите публикации на кандидата са разделени на такива, които са поставени в областта на компютърната лингвистика, на такива, които са посветени на предложните фрази, и на такива, посветени на предикатно-аргументната структура. Публикациите в първата област (4 на брой) са разнообразни. Те описват компютърен модел на безличните предикати, стратегии за представяне на информацията във FrameNet, параметри на мултимедиен корпус на българска устна реч, системата за синтактико-семантична информация SynTags, която е използвана за изследването, представено в монографията. Невинаги става ясно обаче какъв е приносът на д-р Атанасов в статиите в съавторство. Публикациите във втората област (3 на брой) разглеждат по-общи постановки за предлозите или по-конкретни наблюдения за поведението на отделни предлози (*на, в*) в предикативна позиция. Публикациите в третата област (2 на брой) са свързани с безличните предикати. Всички публикации имат приноси както от гледна точка на езиковото моделиране в областта на синтаксиса, така и в имплементирането на подходящи средства за представяне на лингвистичната информация.

Като учен, който 16 години се занимава с въпроси, свързани с формалната и компютърната лингвистика, смятам, че кандидатът би могъл да има много по-голяма публикационна дейност и цитирания в реферирани и индексирани източници. Това е и основната ми препоръка към научната му работа. От друга страна, компютърната лингвистика включва не само моделиране на езика с оглед на определена задача, но и солидна математическа основа, както и доста имплементационна работа по модули за представяне на корпуси и обработка на различни данни. Д-р Атанасов е от малкото езиковеди, които едновременно моделират езика и имплементират необходимите модули за това. Трябва да подчертая, че имплементацията на даден модул или система е изключително трудоемка работа (макар че впоследствие улеснява труда на анотатори и изследователи). Кандидатът е инвестирал много усилия именно в имплементационната дейност. Тези усилия са успешни и перспективни. Затова смятам, че балансът между предложената за процедурата научна продукция и темата на доцентурата е спазен.

Имайки предвид всичко гореизложено, гласувам в полза на присъждане на академичната длъжност „доцент“ на д-р Атанасов, като препоръчвам на уважаемото научно жури да се присъедини към тази положителна оценка.

02.01.2017 г.

Подпис:

